

Ina historia da success

La historia dalla PRO IDIOMS ei ina historia da success. Dapi sia fundaziun avon biebein in onn (secziun Engiadina ils 14-12-2010/ secziun Surselva ils 04-02-2011) ein adina dapli personas s'engaschadas per contonscher las finamiras dalla PRO IDIOMS, numnadamein da

- **garantir il diever digl idiom sco lungatg d'alfabetisaziun e da scola**
- **s'engaschar per ils mieds d'instrucziun idiomatics**
- **mussar l'opiniun dalla populaziun enviers l'intenziun da vuler alfabetisar ils affons en rg**

4500 commembers – 700 commembers novs ils davos dus meins

La PRO IDIOMS ha 4500 commembras e commembers. Quei ei 3000 dalla PRO IDIOMS Surselva e 1500 dalla PRO IDIOMS Engiadina.

Ils davos dus meins ein 700 personas daventadas da niev commembras dalla PRO IDIOMS Surselva. Quei vul dir dapi ch'il Cussegl grond ha deliberau a fin la nova lescha da scola ils 21 da mars 2012 e decidiu ch'il mieds d'instrucziun vegnien edi puspei els idioms.

16 iniziativas cun 2500 sottascripziuns per igl idiom en scola

En 16 vischnaucas da piunier ei vegniu fatg ina iniziativa per returnar agl idiom en scola. 13 iniziativas ein vegnidas approbadas, 1 ei pendent, 2 ein vegnidas refusadas. **Ca. 90% dils scolars emprendan igl idiom en scola.**

Cudisch da quens dall'emprema classa – grond sustegn dallas vischnaucas cun idiom

La PRO IDIOMS ha translatau e stampau il cudisch da quens niev dall'emprema classa els idioms dallas regiuns che han mussau interess: puter, vallader e sursilvan. Quei suenter ch'il cantun veva declarau obligatori la versiun en rumantsch grischun per tut las scolas romontschas, era quellas cun idiom. Tut las vischnaucas cun idiom han cumprau il cudisch. Pliras han susteniu il project era finanzialmein.

La produczion da quei mied ha custau ca. 28'000 frs. La summa da 2.6 milliuns frs. ch'il departament d'educaziun ha numnau per producir ils cudischs da quen dalla primara en tut ils idioms stat en negina relaziun cun quella summa.

Sin il proxim onn da scola vegn **il cantun** a producir il cudisch da quen dalla 2. classa els idioms.

Nova lescha da scola – il diever dils idioms en scola ei garantius

Cun la nova lescha da scola ha il Cussegl grond decidiu che mieds d'instrucziun san era vegnir edi puspei els idioms. La regenza ha concediu che la decisiun digl onn 2003 dad edir mieds d'instrucziun mo per rumantsch grischun seigi buca stada legala.

Sondadi pertuccont ils mieds d'instrucziun – resun da 17 scolas e 99 scolasts

La PRO IDIOMS ha fatg in sondadi tier scolastas e scolasts en Surselva per eruir co la situaziun dils mieds d'instrucziun se presenta. 17 scolas cun 99 scolasts han rispundiu il questunari. Il resultat ei pli che clars: igl ei fetg necessari d'agir suenter che la produczion da mieds d'instrucziun els idioms ei vegnida negligida ils davos onns. Detg cuort manca in mied per il rom carstgaun ed ambient e per il rom romontsch cun grammatica, ortografia e lectura. Ils biars dils scolasts menziuneschan el questunari fuormas d'emprender intermedialas sco igl e-learning, discs cumpacts ni fepls accessibels sigl internet - il rom romontsch sto vegnir modernisau.

Access - il niev mied d'instrucziun dalla PRO IDIOMS

La PRO IDIOMS instradescha l'elaboraziun dad in niev mied d'instrucziun

En vesta al grond basegns d'agir pertuccont mieds d'instrucziun egl idiom ei la PRO IDIOMS sedecidida da prender ina ulteriura gada l'iniziativa e d'instradar la producziun dad in niev mied d'instrucziun.

Ina grupp da lavur dalla PRO IDIOMS ha elaborau in concept per in mied d'instrucziun per instruir romontsch sursilvan naven dalla 2. tochen 9. classa (per l'emprema classa exista gia in bien mied d'instrucziun). La PRO IDIOMS ei sedecidida d'entscheiver cul mied da lungatg cunquei ch'ei setracta dad ina necessitad per tut ils scalems. Il mied d'instrucziun duei cuntener ils suandonts camps dall'instrucziun da lungatg: grammatica, ortografia, scazi da plaids, lectura, cultura, udir e capir, leger e raquintar.

Scolastas e scolasts elaboreschin il mied d'instrucziun cun accumpignament professional

Bia scolastas e scolasts ein sedeclarai spontanamein promts da s'engaschar e luvrar per il project dalla PRO IDIOMS. Tut ils teams per ils scalems primars ein formai ed introduci ella lavur. Els vegnan a survegnir in accumpignament professional per garantir ina aulta qualitat pertuccont il lungatg, la presentaziun e l'applicabladad.

L'emprema versiun da ACCESS 2 e 3 ei preparada

Ils emprems dus toms ACCESS 2 e 3 per la secunda e tierza classa ein preparai. Tochen d'atun vegn il mied d'instrucziun ad esser semtgaus tochen la 6. classa, tochen il december 2012 per il scalem superiur.

En ina emprema fasa vegn elaborau la grammatica e l'ortografia. Ei vegn a suandar las ulteriuras spartas.

Il num ACCESS cuntegn e stat per: access al lungatg ed alla cultura, access agl internet, al temps modern. Il mied d'instrucziun consista da fegls da lavur ch'ins sa cargar digl internet e parzialmein era en fuorma virtuala sin ina plattafuorma d'emprender online numnada MOODLE.

MOODLE – La PRO IDIOMS fuola via per modas d'emprender dil futur

MOODLE ei ina plattafuorma online per schaffir modas e manieras attractivas (cruscheras, texts da largias, memorias, cumbinialas, ...) dad exercitar ed evaluar exerchezis. Cun MOODLE incaminescha la PRO IDIOMS buca mo ina via d'instruir innovativa pil Grischun, ell'entira Svizra exista negliu ina plattafuorma online per ina pli gronda grupp da persunas nua ch'il scolast sa observar il svilup d'emprender da ses scolars. La PRO IDIOMS fuola pia via per modas d'emprender dil futur. La PRO IDIOMS Surselva ha translatau MOODLE en sursilvan.

Finanziaziun

La PRO IDIOMS Surselva metta a disposiziun ina summa da 45'000 frs. per il mied d'instrucziun ACCESS.